

A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns in the corners and along the sides, framing the central text.

Annabi Yuunusu Kitaabe

Annabi Yuunusu Kitaabe

Livre du prophète Jonas, en langue soninké
© Équipe de Traduction Soninké 2007

Ramuuriye

Maana be ga annabi Yuunusu xibaaren yillanden ɗa sooninkanxannen ɗa, ken ni ya safandaanan ga da xibaare be saf'i xannen ɗa (abaraaninxanne), a ya ga ni kitaabin saaxaman ɗa, na ken xibaari baananne safa sooninkanxannen ɗa sooninkon sefe moxon ɗa, i gaa katt'a faamunu jewoye yi moxo be. Ken ɗa, yillandaanon da xibaare ke xara kitaabi yillanto tananu ya yi gilli abaraaninxannen ɗa xo: a tubabunxanne, a banbaranxanne, a fulanxanne, a julanxanne, a angelenxanne, kuud'i nan danqanaaxu ti xibaare ke faamuyen ɗa.

Axa ga na sigiri buccinnen ^(a) wori renxotte be kanma, ken wure ni t'a fatanpanciyen wa kiteene kaaran wureedun ɗa.

Yillande ke noxon ɗa, axa wa safanyinmun walla gorobi gillu filli naxa [ ]. Axa n'a tu t'i nta kitaabi saaxaman noxon ɗa.

O w'a muurunu safandaanon do xaraɗaanon su maxa, i n'o deema ti ke kitaabe koroosinden ɗa, i be ga na kontoye wori m'an ga na jiidie xa wori, an n'o tuyindi t'a yi, baawo Alla baane ya tinmanten ni.

Sooninkanxannen yillandaanon sappa
(Equipe de Traduction Soninké)
B.P. 345, Kayes, Mali
ets@asawan.org

Roraqe

Yuunusu kitaaben ni xo masayilan ya, ken ga ni na xiisan riiti kuudo na haqilun faamundi. Annabinyinme yogo ya xiisanu ni, aken do kuttun ga da me sooxi. Alla d'a jaamar'a n daga Niniwe yi, na gongondi xoto ro deben taaxaanon torun ja. Ken koota, Niniwe ni Asiri toorideben ya yi, ken ni saado Isa gaa bangeene kamo jeri siine. Asirinko d'i fankan xenundi kinbakkan xabiila roxon su kanma. Alla kitaaben ja, Niniwe fankan ja fanka buren ya yi, a do geremejigaaxu (ken deliilun faayi Nahuumu kitaaben ja). Non dagayen ma mini Yuunusu yi. A wuru laatono bakka Tunka duumanten ja, kuud'i na waas'i Alla jaamariyen batta.

Yuunusu kitaaben na Alla ga'i annabinyinmen kandana moxo be yi ya bangandini : Soora fanan d'a tuyindi ti nan wuru Alla yi ra nta jaana. Yuunusu ro fuuren ja tejeen'a ga ma koome dagana noqu be. Alla da fankandundon kara geejin kanma. A su ro masiibon raqen ja. Jiiganko ku, alihuudiyanu fe. I d'a tuyindi Yuunusu yi t'a ya ni toora ke b'i gaa noxon ja kitayen sababun ja, fuure ke yi, a seren d'a yokken su. I da Yuunusu Kaman tu.

Soora fillandi ke d'a koyi ti Yuunusu da nan laato Alla yi ga ni ke be yi faamu. Alla da Yuunusu sebetiran ja nexen noxon ja geejin tingen ja. Alla kitaaben ja, geejin ni dingira ya, kallen do yaaxandunben fataaman noqun ya ni. Na Yuunusu toxo geejin tingen ja, a duwa, kuud'i nan toxo bireene. A danqanaaxu ti Alla baane yan katt'i kisini, ken kuja, a da Alla fanenmaama.

Soora sikkande ke yi, Yuunusu da Alla jaamariyen batu, nan daga Niniwe. A da debe ke buruxeyen gangu, xa dehidunkon do deben tunkanyugon yinme da geremejigaaxun

do fi buru nanŋen toqen ŋanniyen tefu. Ke xa d'a koyi ti alihuudiyen tana da Alla tu, xo soora fanan ga d'a ko moxo be.

Soora naxatande, Yuunusu suno, nan ti Alla ma Niniwe buruxa. Xa, Alla ma bar'i annabiyinmen ŋa, a finn'a yidana ya. A d'a faamund'a yi t'i nta xaniinu do geremejigun kallen ŋa, i du n'a mulla ya, i n'i jikkunun faraaxu, nan ŋali.

Xiisa ke lagaren ŋa, Alla da tirindinde yogo taŋandi Yuunusu yi. Annabinyinme ke jaabun ma ri kitaabe ke yi. Ken tirindinde teŋeene xiisa ke xaranŋaanan su ya yi. Mendu moxo ni, Alla gaa yanpana fo buru paŋaanon maxa, na alihuudiyen tanan xanu ?

Yuunusu

[Yuunusu wuru Tunka duumanten ɲa]

1 ¹Koota yi, Tunka duumanten da Amitayi ^a ren yugo Yuunusu ɲaamari nan t'a danɲa: ²«Yuunusu, gir'an nan daga Niniwe yi kuruma, ken ga ni debi xooren ɲa, an na non soron gongo! Baawo buroye be ga'i maxa, a danginten wa haqen ɲa.»

³Yuunusu ma daga Niniwe, x'a d'i falle yinme ya koyi Niniwe yi t'i wa wurunu nan laato Tunka duumanten ɲa nan daga Tarisiisi^b. A yanqa dagana Jaafa fuuran bologaapen ɲa, a gemu fuura xoore yogo yi ken gaa dagana Tarisiisi; a d'i karandi muson tuga nan ro kafiini Tarisiisi dagaanon ɲa fuuren noxo, t'i wa wurunu Tunka duumanten ɲa. ⁴Xa, Tunka duumanten da fanka xoore girindi n'i toxo geeji kanma. Fanken xooro ma fuuren gaa ɲaana xoy'a wa kareene. ⁵Fuurawurundaanon kanu moxo buru, i baananbe su d'i duran alla xiri. Yokku beenu ga ji fuuren noxon ɲa, i d'i sedi geejin ɲa, na fo bogu fuuren likken ɲa, kuud'i yinmenu ra gaa kisiini moxo be.

Ken bire Yuunusu ji ga yanqa nan saxu luuto yogo yi fuuren noxon ɲa, nan xenqe m'a gaa mungun'i du yi.

⁶Fuurawurundaanon yinmanken tinko Yuunusu yi nan t'a danɲa: «An na mani xenqene? Gir'an n'an alla ɲaaga! A me w'a du, an alla na hinn'o yi, n'o kisi halakiyen ɲa.»

---

^a**1.1:** 2 Tunkanyugu 14:25

^b**1.3:** Ken waxatin ɲa, Tarisiisi ni noqu laate kundu ya yi.

⁷Soro beenu su ga ni fuuren noxon ɗa, i ti me danɗa: «Xa r'o na sokkun wutu, m'o w'a tuunu sere be kasaaran gaa d'o batten ɗa.» Sokki wutten da Yuunusu ya koyi. ⁸Fuurawurundaanon ti Yuunusu danɗa kuɗa: «A k'o danɗa sere be kasaaran gaa d'o batten ɗa. An na mani muurunu fuure ke noxon ɗa? An giri minna? An ni kan jamaane do kan xabiila sere yi?» ⁹A t'i danɗa: «Abaranin ya n'in xabiilan ɗa, n wa Tunka duumanten xa batta, a be ga ni Alla kallanke, a da geeji do jiiɗen taga. ¹⁰N wuru Tunka duumanten ya yi.» Soro ku kanu buru, i t'a danɗa: «An da fo bure ɗa koyi!» ¹¹I ti Yuunusu danɗa: «O na mani n'an ɗa kuudo geeji nan mulo?» Baawo geeji ni tallan buttu.

¹²Yuunusu t'i danɗa: «Xa d'in sedi geeji noxon ɗa, ken moxo, a wa muloon'axa danɗa; baawo n w'a tu ti nke ya saabuda ni, ke fanka xoore gaa d'axa batten ɗa.» ¹³Xa fuurawurundaanon m'a xanu n'a sedi; i da fuuren sunba m'i wa katta na doɗan kita, x'i konto doɗan kitana n'a sababun ɗa geeji jaagoyen ɗa.

¹⁴Ken falle, i da Tunka duumanten jaaga, i ti: «Ee! O Tunka duumanten, o w'a muurun'an maxa, an nan max'o halaki n'a sababun ɗa ke yugo kallen ɗa. Tunka duumanten, maxa sere xa yonkin haqen taax'o yi, sere be ga ma fo n'o yi! Baawo, an ken Tunka duumanten, an na fo ya jaana, fo be ga n liɗ'an danɗa.»

¹⁵Ken falle, i da Yuunusu raga n'a sedi geeji noxon ɗa, fanka xooren xosi sigi. ¹⁶Tunka duumanten dan ken golle da fuurawurundaano ku kanundi siri. I da daaba xurusinden ɗa, a ɗa sadaxa yi Tunka duumanten danɗa, na tekken xa wutu.

[Yuunusu da Tunka duumanten tiiga]

2 ¹I ga da Yuunusu sedi jin noxon ɗa, Tunka duumanten da jexi dinka jaamari, a na Yuunusu toni. Yuunusu da kiyu sikki do wuru sikki ɗa jexen noxon ɗa. ^c ²Na Yuunusu toxo jexe ke noxon ɗa, a da Tunka duumanten tiiga, a Alla, ³nan ti:

N'in toxo lasamayen noxon ɗa, n Tunka duumanten, n d'an gangu,
an d'in jumi xa;

---

^c2.1: Mateeyo 12:40

N'in toxo kallen kunmen noxon ɲa,^d
n laxaraxaasa, an d'in terinka xa.

⁴An ɲi ga d'in sedi geeji jintinɲen ɲa,
woyen d'in wutu,
an da fanka xooren girindi na jin yill'in kanma.

⁵N t'in noxo du: «N Tunka duumanten, an d'in laatondi
bakk'an du yi!

N d'an batika sennen fete me yi m'abada.»

⁶N yoole,
geeji d'in toni,
geeji fiitifaaton fanam'in yinkollan ɲa.

⁷N ɲi ga yanqa ma geejin gidintinɲen ɲa,
kallen kunmen follaɲen sox'in ɲa m'abada;
Xa in Alla, Tunka duumanten, an d'in ɲalinten segendi
bakka kun juppe ke yi!

⁸N Tunka duumanten, bire b'in yonkin ga liixi,
n sinm'an ɲa, n laxaraxaasa katt'an ɲa,
an d'in laxaraxaasayen mugu n'an tox'an taaxura sennen
ɲa.

⁹Ku beenu gaa munon batta,
i wa du laatondin'i neemandaanan ɲa.

¹⁰Xa nke, n w'an tiigana n'an suugu,
nan sadaxind'an danɲa.
N ga da tekku beenu wutu, n w'i bagandini:
N Tunka duumanten, an ya ni kisindaanan ɲa!

¹¹Ken falle, Tunka duumanten da ɲexen ɲaamari, ɲexen da
Yuunusu ficca doɲan ɲa.

[Yuunusu waajundi Niniwe debi noxon ɲa]

3 ¹Tunka duumanten da Yuunusu ɲaamari ta fillandin ɲa nan
t'a danɲa: ²«Yuunusu, gir'an nan daga Niniwe yi kuruma,
ken ga ni debi xooren ɲa, n ga'an ɲaamarini ti digaamu
beenu yi, an na digaamu ku kijandi debidunkon ɲa!» ³Yuunusu
da Tunka duumanten ɲaamariyen batu ke ta yi: a giri nan daga

---

^d**2.3:** Kallen kunmen: Abaraaninxannen: «sewoli» a wure ni «furun
kaara.»

Niniwe. Niniwe ni debi xoori-xoore ya yi, debe be, nan gir'a yin baanen ɲa nan dag'a yin baanen ɲa, a genme bito sikki terende ya yi.

⁴Yuunusu da koota fana terende ɲa, a ga'a gangunu debi noxon ɲa ti: «Tannaxate bito noxon ɲa, Niniwe wa halakiini!»

⁵Niniwenkon saxu xibaare ke yi xoyi xibaare be ga giri Alla yinme yi. I gem'a yi nan suumi, n'a wutu xirise yi, n'a wara lamine yi, i ti baananbe su na xaasan yiraamen^e rondi.

⁶Niniwe tunkanyugon ga da ken xibaare mugu, a yanqa bakk'i tunkanyugun taaxaaden ɲa, a d'i gurumusen boora na xaasan yiraamen rondi, nan taaxu xamanxullen ɲa. ^f I da ku su deberi n'i sunoyen d'i nimisiyen ya koyi. ⁷Naamariyen giri tunkanyugon d'i wuretaaxaanon ɲa nan ti, a nan gangi do Niniwe noxon ɲa ti soron wo, daabanun wo, i nan maxa yige, i nan maxa mini xa! ⁸Ti soron su na xaasan yiraamun rondi, i na xaasan yiraamun fanama daabanun xa yi, i na Alla ɲaaga ti xalasiye yi, do baananbe su nan nimis'i golli burun ɲa na geremajigaaxun wara! ⁹A me wa du Alla na fiidutoxi, nan hinn'o yi, o na kisi halakiyen ɲa.

¹⁰Alla ga yingi Niniwenkon nimisiyen d'i fo bure toqen ɲa, a tigiti yanganqataye be ga ɲi xawa xenn'i ya.

[Yuunusu d'a tu maana be ga sigi Alla ga hinne Niniwe yi]

4 ¹Alla ga maxa Niniwenkon halaki, Yuunusu butu buru. ²A da Tunka duumanten xiri ti: «Ee! N Tunka duumanten, n ɲi ga jooti ke ya yi bire be n ga ɲ'in kaara. Ken yan sigi n ga xoroti nan wuru katti Tarisiisi ya. Baawo, n ɲ'a tu t'an ya ni Alla yi, Alla be gaa neemandini, a gaa hinneene; Alla be ga nta jewu buttu, a siren ga ni; Alla be ga n jewu fiidutoxini, a gaa yanganqatayen toqo no.^g ³Ken ya ni, n Tunka duumanten, n yonkin rag'in ɲa saasa, baawo kallen nan fas'in danɲa bireyen ɲa.» ⁴Tunka duumanten t'a danɲa: «Butte dag'an danɲa ba?»

---

^e3.5: Abaraaninun ɲi xaasan yiraamen rondini sunoyen koyinde, walla xa nimisiyen koyinden baane ya yi.

^f3.6: «Nan taaxu xamanxullen ɲa» ken ɲi na sunoyen koyi walla xa n'i nimisiyen koyi.

^g4.2: Bakke 34:6

⁵Yuunusu bogu Niniwe nan daga sigi kinbakkan ya yi. A da guppen sigindi nan taax'a sirawun ŋa, a gaa terinkeene, n'a faayi fo be gaa riini ja deben ŋa. ⁶Tunka duumanten Alla da yitte yogo funtindi n'a xoorondi, n'a biirindi Yuunusu kanma, n'a ja sirawu xoore yi, kuudo n'a butten yanqandi. Yitte ke ja Yuunusu danja naxaliyi xoore yi. ⁷X'a bita fillandin fajirin ŋa, Alla da xuude yogo janba yitte ke yi, a n'a bonondi. Yitte ke kaawa. ⁸Kiyen ga bogu, Alla da forofolli teyen xayi Yuunusu yi gilli kinbakkan ŋa, kiyen xaraxaso n'a yinkollan delexita, m'a nan toxo tiirini. Yuunusu da kallen muuru Alla maxa, a ti: «Kallen ya nan fas'in danja bireyen ŋa.» ⁹Alla ti Yuunusu danja: «Butte dag'an danja ba ti yitte ke kallen ŋa?» Yuunusu ti: «Butte dag'in danja ke, ma n nan ja xoyi n gaa kalla!» ¹⁰Tunka duumanten ti: «An hinne yitte ke yi, yitte be funti nan xoor'an ga ma tanp'a yi; yitte be ga da wuru baane do kiyi baane ya bira. ¹¹An nt'a mulla nke nan hinne ke debi xoore ken ŋa de, ken ga ni Niniwe, kame do tanpille wujuune haadamarenme gaa debe be yi, i ga nt'i teyen d'i noogen bakka me yi,^h kafiini daaba gabe ya!»

---

^h4.11: Yere wure ni: «... i ga nta fo sire do fo bure bakka me yi ...»